

กระบวนการขัดเกลาทาสังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน*

The Buddhist Socialization of Tai-Yai (Shan) in Mae Hong Son Province

สัญญา สะสอง, เถปพรวิณ จันทรังษ และพูนชัย ปันธิยา
Sanya Sasong, Thepprawin Chanraeng and Phoonchai Punthiya
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: suriyasuriyong@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวความคิดการขัดเกลาทาสังคมตามแนวตะวันตกและพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และสังคมของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการขัดเกลาทาสังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการวิจัยพบว่า การขัดเกลาทาสังคมตามทฤษฎีตะวันตก คือ กระบวนการฝึกฝน อบรม บ่มเพาะ และปลูกฝังบุคคลตั้งแต่เด็กจนโตให้อยู่ในระเบียบ วินัย กฎเกณฑ์ กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณี และรูปแบบการดำเนินชีวิตของสังคมใดสังคมหนึ่งที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยกระบวนการขัดเกลาทาสังคมเริ่มจากตนเอง ครอบครัว สมาชิกในสังคม และสถาบันทางสังคมที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการขัดเกลาทาสังคมให้บุคคลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และไม่เป็นภาระของสังคม สำหรับการขัดเกลาทาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา คือ กระบวนการฝึกฝนอบรมตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยเน้นการขัดเกลาทาสังคมหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ชีวิตมีความสมบูรณ์แบบที่สูงสุด รวมถึงการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมในการครองตน ครองคน ครองงานเพื่อให้ชีวิตเจริญรุ่งเรือง ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข และสังคมมีความสงบสันติ ในด้านวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และสังคม พบว่า ชาวไทใหญ่มีวิถีชีวิตเรียบง่ายอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง และดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีรูปแบบการปกป้อง รักษา และสืบทอดพระพุทธศาสนาด้วยประเพณีและพิธีกรรม ตลอดทั้ง 12 เดือน เรียกว่า “หย่าสี่สิบสอง” ถือได้ว่าพระพุทธศาสนา คือ

*ได้รับบทความ: 4 กรกฎาคม 2561; ตอบรับตีพิมพ์: 19 ธันวาคม 2561

หลักชัยแห่งชีวิตของชาวไทใหญ่อย่างแท้จริง ด้านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธ พบกระบวนการใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม เป็นไปตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาชาวไทใหญ่ มีการประกอบพิธีกรรมตามประเพณีด้วยความศรัทธาอย่างมั่นคงในพระพุทธศาสนาตลอด 12 เดือน เพราะเชื่อว่า พระพุทธศาสนาคือเป้าหมายของชีวิต 2) ด้านการจัดการครอบครัวและสังคมให้มีความสุข ชาวไทใหญ่สอนให้สามีภรรยามีศีลเสมอกัน ให้เกียรติกัน และดูแลกันจนตลอดชีวิต พ่อแม่ต้องมีความรัก ความห่วงใย และความปรารถนาดีต่อบุตร และเลี้ยงดูบุตรให้เจริญรุ่งเรือง ส่วนบุตรต้องมีความกตัญญู กตเวที มีความรับผิดชอบ ไม่ประพฤติดนเสียมเสียต่อครอบครัวและวงศ์ตระกูล ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและทำงาน ด้านสังคม เป็นสังคมที่เรียบง่าย อยู่กันแบบเครือญาติ พึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน ไม่ขัดแย้งกัน และช่วยกันพัฒนาชุมชนให้เจริญรุ่งเรือง และ 3) ด้านอุดมคติของชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ชาวไทใหญ่ตั้งเป้าหมายในปัจจุบัน คือการมีชีวิตที่มีความสุข เรียบง่าย ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเจริญ รุ่งเรือง ครอบครัวและชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข และเป้าหมายในโลกหน้า แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ คือการบรรลุพระนิพพาน และกลุ่มฆราวาส คือการการได้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์

คำสำคัญ: การขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธ; ไทใหญ่

Abstract

This research aims to 1) study western and Buddhism socialization concepts, 2) study ways of life, identity and society of Shan people in Mae Hong Son province, and 3) to analyze the Buddhist socialization of Shan people in Mae Hong Son province.

The finding revealed that: western concept of socialization is the process of internalizing the norms and ideologies of the society through generations. The process starts from individual, family, members of society and social institutes in order to form an ideal society. The Buddhist concept of socialization is the process of physical, verbal, and mental self-purification using the threefold training so as to create a perfect life and peaceful society. According to the way of life, identity, and society, Shan people live very simple and sufficient lives. They live in a big and cooperative family. They believe in Buddhism. They believe that the village guardian spirit (Phii Chao Muang) has the power to create positive and negative impact to community. Therefore, Phii Chao Muang worshipping ceremony must be held annually to ask for protection and prosperity to the society. Besides, Tai-Yai people have strong faith in Buddhism that can be seen through

their twelve-month ceremonies or ‘YahSee Sib Song’. The process of Buddhism socialization can be categorized into three aspects; 1) Shan people are living in accordance with the principles of Buddhism 2) Shan people focus on a proper management of family and society. They believe that a well-managed and conducted family creates stronger, prosper, and sustainable society, and 3) an ideal life under the principle of Buddhism is the purpose of Shan people. They aim for happy, simple, healthy, and prosperity family and society. Additionally, they aim for the better positions in the next life which are reaching nirvana for Monks and heaven for layman.

Keywords: Buddhist Socialization; Tai-Yai (Shan) People

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาได้แผ่กระจายมาสู่ดินแดนต่างๆ ตลอดระยะเวลาสองพันกว่าปีที่ผ่านมา และแผ่กระจายความดีงามปกคลุมมาสู่แถบดินแดนสุวรรณภูมิ เป็นดินแดนที่ตั้งมั่นของประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง ซึ่งได้รับเอาความคิดความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต เพื่อความสุขสงบและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมที่มุ่งเน้นสันติภาพเหนือความรุนแรง มุ่งเน้นความเป็นอยู่เรียบง่ายเหนือความทะยานอยากจนเกินความพอดีในกลุ่มประเทศต่างๆ ที่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านได้ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการขัดเกลาทางสังคมมาเป็นเวลาสืบเนื่องยาวนานเพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งสันติภาพและเป็นไปเพื่อยกระดับและพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้นจนถึงขั้นหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

ชาวไทใหญ่ หรือ ฉาน หรือ ฉานเป็นกลุ่มชาวไทใหญ่กลุ่มหนึ่งที่อยู่ในเขตพม่าตอนใต้ของจีน

และภาคเหนือของประเทศไทย บางท่านให้ทัศนะว่าคำว่า ฉาน คือ ที่มาของคำว่า สยาม ในพม่ามีรัฐใหญ่ของชาวไทใหญ่ ชื่อรัฐฉาน (SHANSTATE) กว้างขวางกว่าที่ชาวไทใหญ่ในพม่าบางส่วนได้อพยพมาตั้งรกรากถิ่นฐานในประเทศไทย โดยเข้ามาทางอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่ จนกระทั่งมีกฎหมายรองรับให้ได้รับสัญชาติไทยในเวลาต่อมา

ชาวไทใหญ่ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง มักจะตั้งหมู่บ้านอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแถบหุบเขาหรือบริเวณที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำบ้านเรือนสร้างจากไม้ไผ่ยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยหญ้าแห้งภายในบ้านจะมีเตาไฟมีห้องนอน บ้านแต่ละหลังจะมีสวนล้อมรอบ สัตว์เลี้ยงจะผูกอยู่บริเวณประตูบ้าน ในยุคปัจจุบันบ้านเรือนแบบเก่าหาได้ยากมากแล้ว แต่ชาวไทใหญ่ยังคงอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ นับถือพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดเด็กผู้ชายจะต้องบวชเรียนตั้งแต่อายุยังน้อย จึงมีประเพณีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

เรียกว่า ปอยส่างลอง เป็นการบรรพชาสามเณรให้ สืบทอดพระพุทธศาสนาและเพื่อเรียนรู้พระธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนา หรือเป็นการถวายลูก ให้เป็นลูกพระพุทธเจ้าอัตลักษณ์ดังกล่าวแสดง ให้เห็นถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มี อิทธิพลอย่างสูงต่อจิตใจของชาวไทใหญ่เป็น แบบแผนในการดำเนินชีวิต เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนสังคมให้ดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย โดยอาศัยจริยธรรมเป็นเครื่องชี้นำทาง

ด้วยแนวคิดความเชื่อและวิถีชีวิตของ ชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีความศรัทธา ในพระพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่นมั่นคง ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และกระบวนการขัดเกลาทงสังคมเชิงพุทธของ ชาวไทใหญ่ว่ายังสามารถเป็นแก่นแกน เป็นหลัก เป็นที่พึ่งสูงสุด และแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ของผู้คนและชุมชนได้หรือไม่ ท่ามกลางกระแส สังคมที่หลอมรวมโลกต่างวัฒนธรรม ให้กลายเป็น โลกเดียวกันผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน รวมถึงรูปแบบ วิธีการในการถ่ายทอด สืบสาน กระบวนการขัดเกลาทงสังคมเชิงพุทธเป็นไป ในลักษณะใด ทั้งนี้เพื่อรักษาและถ่ายทอด กระบวนการขัดเกลาทงสังคมเชิงพุทธของชาวไท ใหญ่ให้มีความมั่นคงยั่งยืน เป็นบรรทัดฐานทาง สังคมที่ดีงามและมีอัตลักษณ์โดดเด่นสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการขัดเกลาทงสังคมตามแนวตะวันตกและพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต อัตลักษณ์และ

สังคมของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการขัดเกลาทงสังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยจัดลำดับข้อมูล ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ มุ่งเน้นการจัดเก็บระบบ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนชาวไทใหญ่ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอขุนยวม และอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านวิถีชีวิต อัตลักษณ์และ กระบวนการขัดเกลาทงสังคมเชิงพุทธของชาว ไทใหญ่จากภาคสนามเป็นหลัก และการค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบการ วิเคราะห์ โดยมีกระบวนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ชาวไทใหญ่ ที่เป็นพระสงฆ์ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ปราชญ์ ชาวบ้าน และกลุ่มเยาวชน จำนวน 50 รูป/คน ในเขตอำเภอเมือง อำเภอขุนยวม และอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกด้วยวิธีการ สุ่มแนะนำปากต่อปาก (Snowball Sampling)

2. ข้อมูลและแหล่งข้อมูลผู้วิจัยใช้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงกลุ่มพระสงฆ์ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้านและ กลุ่มเยาวชน จำนวน 50 รูป/คน รวมถึงการจัด สอนทากลุ่มย่อย และการสังเกตประเพณีและ พิธีกรรมชาวไทใหญ่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอ ขุนยวม และอำเภอปาย ศึกษาข้อมูลจาก

พระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านวิถีชีวิตอัตลักษณ์ สังคมและกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์

3. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง โดยการสุ่มแบบแนะนำปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) ซึ่งวิธีการนี้คือการที่ผู้วิจัยลงไปเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยตรง รวมถึงกลุ่มเยาวชน และผู้ให้สัมภาษณ์ได้แนะนำผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ ที่มีความรอบรู้ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วมจากการเข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ ของชุมชนชาวไทใหญ่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอขุนยวม และอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมถึงการจัดสนทนากลุ่มย่อยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และครบถ้วนที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มเยาวชน แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในพิธีกรรม และการสนทนากลุ่มย่อยของชาวไทใหญ่มารวบรวมและสังเคราะห์โดยแยกวิเคราะห์ในประเด็นดังนี้ 1) วิถีชีวิตอัตลักษณ์ สังคมของชาวไทใหญ่ 2) กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ในด้านการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ด้านการจัดการครอบครัวและสังคมให้มีความสุข และด้านอุดมคติของชีวิต

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. แนวคิดการขัดเกลาทางสังคมตามแนวตะวันตกและพระพุทธศาสนา การขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการฝึกฝน อบรม บ่มเพาะและปลูกฝังบุคคลตั้งแต่เด็กจนโตให้อยู่ในระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณีและรูปแบบการดำเนินชีวิตของสังคมใดสังคมหนึ่งที่ตนเองอาศัยอยู่หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมนั้นๆ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เริ่มจากตนเอง ครอบครัว สมาชิกในสังคม สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันศาสนา สถานศึกษา และสถาบันอื่นๆ ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมให้บุคคลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และไม่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้นในสังคมต่อไป แนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคมแบบตะวันตก สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักและความรับผิดชอบต่อประเทศของชาวตะวันตกว่า ประชาชนจะต้องได้รับการอบรมบ่มเพาะ เพื่อให้สมาชิกของสังคมเป็นอารยชน ไม่กลายเป็นภาระของสังคมในอนาคต จึงต้องสร้างระเบียบแบบแผนและแสวงหาแนวทางในการขัดเกลาประชาชนในประเทศของตนให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และนานาชาติ

การขัดเกลาทางสังคม จึงเป็นกระบวนการอบรมบ่มเพาะสมาชิกในสังคมให้มีมโนสำนึกต่อตนเองและสังคมเคารพนับถือกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานระเบียบ ข้อบังคับ ประเพณี วัฒนธรรมประจำถิ่น

ที่ตนเองอาศัยอยู่เพื่อให้เกิดความสงบร่มเย็นในสังคมนั้นๆ

การขัดเกลาทางสังคมมีเป้าหมายสำคัญเพื่อ 1) ปลุกฝังระเบียบวินัยขั้นพื้นฐานให้เกิดมีขึ้นในตัวบุคคล 2) ปลุกฝังทักษะที่จะร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น 3) ปลุกฝังความมุ่งหวังและค่านิยมแก่สมาชิกในสังคม และ 4) การกำหนดบทบาทในสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างถูกกาลเทศะ โดยแหล่งขัดเกลาทางสังคม ประกอบด้วย 1) ครอบครัว 2) โรงเรียน 3) กลุ่มเพื่อน 4) กลุ่มอาชีพ 5) ศาสนา และ 6) สื่อมวลชน

สำหรับการขัดเกลาทางสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา คือ กระบวนการฝึกฝนอบรมตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อการพัฒนาชีวิตให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน สำหรับการขัดเกลาของพระสงฆ์ มีเป้าหมายคือการหลุดพ้นจากความทุกข์ บรรลุพระอรหันต์ ส่วนการขัดเกลาของฆราวาส ก็คือ การพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์เหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น การมีชีวิตที่ดีงาม มีความสุข มีครอบครัวที่อบอุ่น มีการงานสุจริต มีฐานะมั่นคง มีลูกที่กตัญญูกตเวที มีชุมชนสังคมที่สงบสุข เป็นต้น ความหมายของการขัดเกลาจึงเน้นที่การพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิตในระดับต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการขัดเกลาตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ชีวิตมีความสมบูรณ์แบบที่สูงสุด พระพุทธศาสนาถือว่าหลักการและกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการที่สมบูรณ์แบบที่สูงสุด ด้วยการขัดเกลาบุคคลให้ดังงามทั้งในระดับโลกียะ คือ ในระดับของผู้ที่ยังติดข้องอยู่ใน

โลกเป็นฆราวาสที่ทำมาหากินเลี้ยงตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มีความประพฤติดุกต้องดีงาม และระดับโลกุตระ คือ ในระดับของผู้ที่หลุดพ้นจากกิเลสตัณหา คือพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบตามหลักอริยมรรค จนเห็นแจ้งในอริยสัจและบรรลุพระอรหันต์ บรรลุนิพพาน ไม่ติดข้องอยู่ในโลก ตัดขาดจากวัฏสงสารอย่างสิ้นเชิง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

2. วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และสังคมของชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชาวไทใหญ่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย อยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม มีอาหารการกินที่ได้มาจากธรรมชาติ และการปลูกพืชผักกินเอง มีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับสิ่งเหนือธรรมชาติ นับถือผีเจ้าเมือง นับถือพระพุทธศาสนา มีความเคารพธรรมชาติ มีความเป็นมิตร และมีการสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมตามความเชื่ออย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย ถึงแม้ในปัจจุบัน รูปแบบวิถีชีวิตอาจเปลี่ยนไปบ้างตามยุคสมัย แต่ชาวไทใหญ่ก็มีความตระหนักและพยายามช่วยกันดำรงความเป็นชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตดังเดิม เช่นนี้ให้ดำรงอยู่ตลอดไป

ชาวไทใหญ่มีความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องผีบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นผีต้นตระกูลที่คอยปกป้องคุ้มครอง ดูแลคนในครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข ดังนั้น จึงต้องมีการกราบไหว้บูชาเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการกระทำภายในครอบครัวเท่านั้น เพื่อให้ผีบรรพบุรุษทราบว่าบุตรหลานยังไม่ลืมพระคุณของตน และระลึกถึงพระคุณอยู่เสมอ นอกจากนี้ ชาวไทใหญ่มองมีความเชื่อเรื่อง ผีเจ้าเมือง ที่ถือว่า

เป็นผีชั้นสูง มีฤทธิ์เดชอำนาจเหนือผีทั้งปวง มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองรักษาหมู่บ้านและชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข คอยปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายออกจากชุมชนและปกปักรักษาให้ผู้คนในชุมชนปราศจากภัยอันตรายทั้งปวง ชุมชนไทใหญ่ได้ก่อตั้งศาลเจ้าเมือง (หอเจ้าเมือง) ขึ้น และมีการเช่นสรวงกราบไหว้เป็นประจำทุกปี ในระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคมของแต่ละปี เพื่อความเป็นสิริมงคลของชีวิตครอบครัว และชุมชน และเพื่อให้ผีเจ้าเมืองปกป้องดูแล ตลอดจนดลบันดาลให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่หวังตั้งใจทุกประการ

ชาวไทใหญ่มีรูปแบบวิถีชีวิตตามความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องผี ไม่ว่าจะเป็นผีที่ยิ่งใหญ่ คือ ผีเจ้าเมือง ที่สามารถให้คุณให้โทษแก่ผู้คนทั้งหลายได้ ตลอดจนผีบรรพบุรุษ ผีดิบ ผีป่า ผีน้ำ ผีประจำไร่นา และผีบ้านผีเรือน เป็นต้น และมีการประกอบพิธีกรรม เพื่อเช่นสรวงกราบไหว้บูชาและขอพรจากผิอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข และให้สังคมสงบสันติ ถือเป็นมาตรการด้านการปกครองให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน โดยการพึ่งพาอำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ ส่งผลให้ชีวิต ครอบครัว และสังคมดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบราบรื่น และนอกจากความเชื่อเรื่องผีหรือสิ่งเหนือธรรมชาติแล้ว ชาวไทใหญ่ยังมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีรูปแบบการปกป้องรักษา และสืบทอดพระพุทธศาสนาด้วยประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ตลอดทั้ง 12 เดือน เรียกว่า “หยาสี่สิบสอง” ถือได้ว่า พระพุทธศาสนา คือหลักชัยแห่งชีวิตของชาวไทใหญ่อย่างแท้จริง

อัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ เป็นอัตลักษณ์ที่ส่งผ่านมาจากรูปแบบวิถีชีวิตที่สืบทอดต่อกันเรื่อยมาจนมีความเด่นชัดเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ชาวไทใหญ่ยังมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านอาหารการกิน ด้านการแต่งกาย ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรม ด้านการปลูกสร้างบ้านเรือน ด้านการละเล่นพื้นบ้าน ด้านภาษาถิ่น ซึ่งเมื่อชาวไทใหญ่ปะปนอยู่กับชาวบ้านท้องถิ่นอื่นๆ จะสามารถแยกได้เลยว่าใครคือชาวไทใหญ่ ใครไม่ใช่ชาวไทใหญ่ อัตลักษณ์เหล่านี้จึงมีความงดงาม ทรงคุณค่า และต้องสืบสาน ถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลังได้รักษาสืบต่อไป

สังคมของชาวไทใหญ่ เป็นสังคมแบบเครือญาติ อาศัยอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ มีสายสัมพันธ์กันในลักษณะญาติพี่น้อง มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน มีความเคารพให้เกียรติผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้อาวุโส มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลและพึ่งพาอาศัยกัน มีการรักษารูปแบบวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมตามความเชื่อแบบดั้งเดิมและความเชื่อทางพระพุทธศาสนา มีการทำมาหากินแบบเกษตรกรรม เลี้ยงชีพด้วยอาหารที่ได้จากพืช ผัก ผลไม้ และวัตถุดิบจากธรรมชาติป่าเขาและแหล่งน้ำ มีรูปแบบการแต่งกายที่โดดเด่นเฉพาะกลุ่ม มีการละเล่นตามแบบฉบับไทใหญ่ มีที่อยู่อาศัยที่เรียกว่า “เฮินไต” ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีภาษาการสื่อสารเฉพาะกลุ่ม มีการสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์และกติกากในการอยู่ร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่กันในการดูแลชุมชนอย่างชัดเจน สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนตามบทบาทหน้าที่ และอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสงบร่มเย็นเป็นสุข

3. ผลของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธของชาวไทยใหญ่ สรุปลผลของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธ ที่สะท้อนผ่านรูปแบบวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ใน 3 ประเด็น ได้ดังนี้

3.1 หลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ดิغام ชุมชนชาวไทยใหญ่มีความเชื่อสองกระแส คือความเชื่อดั้งเดิมเรื่องผี โดยเฉพาะผีเจ้าเมืองที่เป็นผีผู้ยิ่งใหญ่ คอยปกป้องคุ้มครอง ดูแลชาวไทยใหญ่ให้อยู่เย็นเป็นสุข รวมถึงอาจให้โทษแก่ผู้ที่ละเมิดกฎเกณฑ์ของชุมชนได้เช่นเดียวกันและความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ชาวไทยใหญ่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องผ่านประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ภายในชุมชน เช่น ประเพณีปอยส่างลอง ประเพณีแห่จองพารา เป็นต้น โดยในชุมชนจะมีวัดประจำหมู่บ้าน มีพระสงฆ์ทำหน้าที่อบรม บ่มเพาะและสั่งสอนชาวบ้านให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เวลาที่มีประเพณีหรือพิธีกรรมสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ทุกคนจะร่วมแรงร่วมใจกันทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และให้ถือว่ากิจกรรมทางศาสนา คือหน้าที่ของพุทธบริษัททุกคน ต้องทำหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา โดยชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการรักษา ศิลทำ ศิลแปดอย่างสม่ำเสมอ และมีการประกอบพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาประจำปีมาอย่างต่อเนื่อง และถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องกระทำร่วมกันอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะมีประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาครบทั้ง 12 เดือน หลายประเพณี

จัดขึ้นด้วยความรับผิดชอบของจังหวัด และอำเภอ การประกอบพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ จึงเป็นการกระทำร่วมกันของทั้งหน่วยงานคณะสงฆ์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ถือเป็นการรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ประสานสอดคล้องกันทุกฝ่าย เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาแบบไทยใหญ่ ให้เจริญมั่นคงอย่างยั่งยืนสืบไป

3.2 การจัดการครอบครัวและสังคม ให้มีความสงบสุข ชาวไทยใหญ่เชื่อว่า ชีวิตครอบครัวจะอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นและมีความสุขได้นั้น ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งก็คือ ความรัก ความเอาใจใส่ ความไว้วางใจ และความเข้าใจกันทั้งสามี ภรรยา พระสงฆ์จะอบรมสั่งสอนให้คู่สามีภรรยามีศีลเสมอกัน มีความเข้าใจ และรู้จักให้อภัยกัน สำหรับผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนก็จะสอนให้คู่สามีภรรยาที่แต่งงานกันต้องประคับประคองชีวิตคู่ให้ตลอดรอดฝั่ง โดยคู่สามีภรรยาต้องถนอมน้ำใจกัน ต้องรู้จักผ่อนหนัก ผ่อนเบา และรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ชีวิตคู่จึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และไม่แตกแยกกัน สำหรับพ่อแม่มีหน้าที่สังเคราะห์บุตร ทั้งทางกาย ด้วยวัตถุสิ่งของหรือการเลี้ยงดู ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียนและมีคู่ครองที่ดี และการสังเคราะห์ทางด้านจิตใจ ด้วยการส่งเสริมให้บุตรมีจิตใจที่ดีงาม ใฝ่หาเว้นจากความชั่วทำแต่ความดี ปลุกฝังให้บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น มีจิตใจที่ดีงามประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรม เช่น มีความกตัญญูกตเวทียึดสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ละอายชั่วเกรงกลัวต่อบาป เป็นต้น และมีปัญญาเข้าใจในเหตุผลตามความเป็นจริง รู้จักการแก้ปัญหาด้วย

ตนเอง สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยความไม่ประมาท ส่วนบุตรต้องมีความกตัญญูกตเวที มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะบุตรให้ดีที่สุด ไม่ทำให้พ่อแม่ มีความทุกข์จากการประพฤติดีศีลธรรมอันดีและ ละเมิดกฎหมายบ้านเมือง เป็นเหตุทำให้พ่อแม่และ วงศ์ตระกูลเสื่อมเสียชื่อเสียง

สำหรับด้านสังคม ชาวไทใหญ่ถือว่า สังคมที่ดี คือ สังคมอุดมปัญญา มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย และสงบสุข รูปแบบสังคมของชาวไทใหญ่ เป็นระบบเครือญาติที่อยู่อาศัยด้วยกันเป็นครอบครัว ใหญ่และสมาชิกภายในชุมชนล้วนเป็นเครือญาติ กันเป็นส่วนใหญ่ หลักในการปกครอง ถือหลักความ สามัคคี ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ไม่แก่งแย่งชิงดี ชิงเด่นกัน เน้นพูดคุยสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน ผู้คนในชุมชนอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และความเชื่อพื้นบ้านดั้งเดิมในการขัดเกลาสังคม ให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติและเจริญรุ่งเรืองมา ตามลำดับ

3.3 อุดมคติของชีวิตตามหลัก พระพุทธศาสนา ชาวไทใหญ่เชื่อว่า พระพุทธ ศาสนาคือ ชีวิต ผู้คนในหมู่บ้าน ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก จะถูกอบรมสั่งสอนให้นับถือพระพุทธศาสนา และถ่ายทอดพระพุทธศาสนา ผ่านประเพณีและ พิธีกรรมให้กับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมาย ของชีวิตในโลกนี้ คือ การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข เรียบง่าย ไม่เบียดเบียนกัน ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีอยู่มีกิน ทุกคนในครอบครัวและชุมชนมีความ ร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากความขัดแย้งทุกระดับ โดยเป้าหมายในโลกหน้าของชาวไทใหญ่ คือ การไป

เกิดในสุคติโลกสวรรค์ ส่วนเป้าหมายสูงสุดของ พระสงฆ์ คือ บรรลุพระนิพพาน

จะเห็นได้ว่า กระบวนการขัดเกลาทาง สังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ ครอบคลุมทั้งระดับ บุคคล ระดับครอบครัว ระดับสังคม โดยในระดับ บุคคล ชาวไทใหญ่ได้ใช้หลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนามาเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาบุคคลให้อยู่ ในศีลในธรรม มีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น รู้จักเข้าวัด ทำบุญ ทำทาน และมีจิตอาสา จิตสาธารณะ ช่วยเหลือแบ่งปันให้ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว และมีจิตใจโอบอ้อมอารี ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ในฐานะสมาชิกของสังคมให้ดีที่สุด ไม่ทำตัวเป็น ภาระต่อชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ในระดับครอบครัว ชาวไทใหญ่สอนให้สามี ภรรยาต้องมีศีลเสมอกัน มีความเคารพและให้ เกียรติกัน มีความรัก ความเข้าใจ และรู้จักให้อภัยกัน เรียนรู้ที่จะเข้าใจกัน อย่าคิดถึงแต่ตัวเองเป็นหลัก ให้รู้จักคิดถึงคู่ชีวิตด้วย สำหรับพ่อแม่ต้องอบรม ดุแลลูกด้วยความรัก ความปรารถนาดี และรับฟัง ปัญหาของลูก ไม่เอาแต่ใจตนเองเป็นที่ตั้ง ให้โอกาส ลูกได้อธิบายเรื่องราวต่างๆ และสั่งสอนให้ลูกอยู่ใน ศีลธรรมอันดี มีความกตัญญูกตเวที มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นต้น ส่วนลูกก็มีความกตัญญูกตเวที รัก และเคารพพ่อแม่และผู้มีพระคุณ ตั้งใจศึกษา เล่าเรียน เมื่อแต่งงานก็ไม่ละทิ้งพ่อแม่ หมั่นเยี่ยม ยามถามข่าว และช่วยเหลือดูแลพ่อแม่จนตลอด ชีวิต สำหรับพระสงฆ์ผู้ออกบวชมีเป้าหมายในชีวิต คือการปฏิบัติตามหลักอริยมรรคเพื่อบรรลุความ เป็นพระอริยสงฆ์ ในขณะเดียวกันก็ทำตนให้เป็น

ฟังของชาวบ้าน เป็นพระนักคิด พระนักปราชญ์ พระนักพัฒนาไปพร้อมกับการฝึกฝนอบรมตน เพื่อบรรลุจริยธรรมขั้นสูงต่อไป

ในระดับสังคม ชาวไทใหญ่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจและให้อภัย สร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งปัญญา ที่มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง อยู่ร่วมกันอย่างมีสติ มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย พออยู่ พอกิน พอเพียง และหันหน้าเข้าหากัน ไม่ก่อความขัดแย้งขึ้น ทำให้สังคมชาวไทใหญ่มีความรัก ความสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุขมาโดยตลอด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และสังคมของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์และปราชญ์ชาวบ้าน ได้รวบรวมฐานข้อมูลวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ เพื่อเป็นการรักษาและถ่ายทอดให้กับชาวไทใหญ่ทั้งหลายได้รับรู้และสืบสานต่อผ่านรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้เพื่อรักษาวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ให้ดำรงอยู่ต่อไป ถึงแม้สังคมจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งชาวไทใหญ่รุ่นใหม่ ก็ได้รับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามาเจือปนกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทใหญ่ เช่น การใช้สื่อและเทคโนโลยีการแต่งกาย เป็นต้น แต่รูปแบบประเพณี พิธีกรรม

ต่างๆ ของชาวไทใหญ่ยังคงได้รับการปกป้องและสืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง โดยพยายามไม่ให้แตกต่างจากที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้ดูมาแล้ว รวมถึงถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมเหล่านั้นให้กับกลุ่มเยาวชนช่วยกันอนุรักษ์และสืบสานต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของศักราช ฟ้าขาว (Fakao, 2012) ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีลักษณะเฉพาะตน มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผสมผสานกับการนับถือผีเป็นสังคมแบบเกษตรกรรมดั้งเดิม สะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันและพึ่งพาอยู่กับธรรมชาติและสมพงศ์ วิทัยศักดิ์พันธุ์ (Wittayasakpan, 2001 : 12) ที่กล่าวว่า ชีวิตชาวไทใหญ่ผูกพันอยู่กับทุ่งนา ปลูกข้าว ปลูกผักและพืชล้มลุกอื่นๆ ชีวิตถูกกำหนดด้วยฤดูกาล ที่จะเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตการทำงาน มีการประกอบพิธีกรรมและประเพณีทางศาสนาต่างๆ ตลอดปี ชาวไทใหญ่แต่ละเมืองจะมีวัดมากกว่าหนึ่งวัดขึ้นไป โดยเรียกชื่อว่า จองแสง จองคำ หรือจองเงิน อันเป็นชื่อเสริมสิริมงคลของชาวไทใหญ่ วัดเหล่านี้เจ้าฟ้ามักเป็นผู้สร้างขึ้น และอาจมีการก่อถอกมู หรือเจดีย์บริเวณวัดหรือสร้างบนยอดเขาที่ห่างออกไปก็ได้ แต่ละหมู่บ้านมักจะมีวัดประจำหมู่บ้านที่ชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจกันสร้างขึ้น โดยพระยังคงมีบทบาทสำคัญในการคำจุนพระพุทธรูปศาสนา สืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพิธีกรรมต่างๆ เช่น การบันทึกคำสอนบนคัมภีร์พัสสาอักษรไทใหญ่ และการเรียนอักษรไทใหญ่นอกจากนี้ พระยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไท

ใหญ่โดยทั่วไปอีกด้วย จะเห็นได้ว่า ชาวไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนถือว่า พระพุทธศาสนา คือชีวิตที่ผูกพันตั้งแต่เกิดจนตาย มีประเพณีและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาตลอดทั้ง 12 เดือน ที่เรียกว่า “หยาสี่สิบสอง” ดังนั้น ไม่ว่าสังคม จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ชาวไทใหญ่ก็ยังคงรักษา รูปแบบวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ที่ผสมผสานระหว่าง ความเชื่อดั้งเดิมกับพระพุทธศาสนาเอาไว้ อย่างเหนียวแน่น

2. ด้านการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธ ของชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชาวไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนถือว่าพระพุทธศาสนามีหลัก ธรรมที่เป็นหลักชัยให้กับผู้คนได้ยึดถือปฏิบัติตาม ตั้งแต่ระดับต้น (เบญจศีล เบญจธรรม) ระดับกลาง (กุศลกรรมบถ) และระดับสูงสุด (อริยสัจ) ชาวไท ใหญ่ได้อบรม และขัดเกลาบุคคลตามหลัก พระพุทธศาสนาให้มีชีวิตอย่างเรียบง่าย มีความ เมตตากรุณา มีความเสียสละ มีความกตัญญู กตเวที มีความรักความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ให้สามัคคีเป็นผู้นำมีศีลเสมอกัน ให้มีความรักความเข้าใจให้เกียรติซึ่งกันและกัน ตลอดจนต่างฝ่ายต้องรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง ให้ดีที่สุด ให้พ่อแม่เอาใจใส่ปรารภนาดีต่อบุตร ให้โอกาสบุตรได้เล่าเรียน ทำงาน และสร้างอาชีพ แสวงหาสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตให้กับบุตร และคอยปกป้อง ค้ำครองดูแลบุตรด้วยจิตใจบริสุทธิ์ และให้สังคม อยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ ไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ใส่ร้ายป้ายสีกัน คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีจิตอาสา จิตสาธารณะช่วย

กันรักษาและปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงามตา วินินทานนท์ (Vanindananda, 1993) ที่กล่าวว่า บิดามารดา ที่อบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อส่งเสริมให้เป็นคนดี มีคุณธรรมตามแนวพระพุทธศาสนานั้นเป็นบิดา มารดาที่มีลักษณะทางพุทธสูง (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีทางแบบพุทธ ที่สำคัญคือ ยึดมั่นในการปฏิบัติตนตามหลักธรรม ขึ้นพื้นฐาน ได้แก่ การบริจาคทาน การรักษาศีลห้า และหมั่นปฏิบัติสมาธิภาวนา) เป็นผู้ที่มีความสุขทางจิต ติ ให้การปฏิสัมพันธ์กับบุตรอย่างใกล้ชิดและมีคุณภาพด้วย เช่นเดียวกับพูนฤดี สุวรรณพันธ์ (Suvannapun, 2002) กล่าวว่า ผลจากการขัดเกลา ทางสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา มีประเด็น ที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) นักเรียนที่อยู่ใน ครอบครัวที่เคร่งพระพุทธานามากและเรียนอยู่ใน โรงเรียนที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนามากจะมี พฤติกรรมและสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนในกลุ่มอื่น 2) นักเรียนในชุมชนที่พัฒนาน้อยมีการคบเพื่อน อย่างเหมาะสมมากกว่า แต่กลับมีพฤติกรรม ก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่อยู่ในชุมชนที่พัฒนามาก 3) แม้ นักเรียนที่อยู่ในชุมชนที่มีการพัฒนามากแต่ ถ้าทางครอบครัวและโรงเรียนเอาใจใส่ในการอบรม สั่งสอนทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กแล้ว ทำให้เด็ก มีศีลห้าสูงกว่า และมีพฤติกรรมก้าวร่วมน้อยกว่า และมีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากกว่า 4) การ ที่นักเรียนมีศีลห้าสูง ขึ้นอยู่กับการได้เรียนใน โรงเรียนที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา มาก นักเรียน ที่ได้รับประสบการณ์ทางพระพุทธศาสนา มากจะเป็นผู้ที่มีความสุขทางจิตดีและมุ่งอนาคตสูงด้วยการ

วิจัยยังพบอีกว่านักเรียนที่มีศีลห้าสูงนั้น มีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากด้วย 5) ลักษณะทางจิตทั้ง 3 คือ สุขภาพจิต ลักษณะมุ่งอนาคต และศีลห้า เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมได้มากที่สุดใ้้นักเรียนที่อยู่ในชุมชนที่พัฒนามากแต่ครอบครัวและโรงเรียนเน้นพระพุทธศาสนาน้อย และพบว่าจิตใจและพฤติกรรมของเด็กสอดคล้องกันมากในสภาพที่ครอบครัวและโรงเรียนเน้นพระพุทธศาสนา

6. ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการขัดเกลาทางสังคมของชาวไทยใหญ่กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ควรศึกษาปัจจัยในทางลบที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธของชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. ควรศึกษาถึงรูปแบบการรักษาอัตลักษณ์และความเชื่อของกลุ่มเยาวชนชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

References

- Fakao, S. (2012). Cultural Identity Chang of Tai-Yai (Shan) Community in Mae Hong Son Province. *The Degree of Doctor of Philosophy*. Graduate School : Chiang Mai Rajabhat University.
- Wittayasakpan, S. (2001). *Tai-Yai (Shan) History*. Bangkok : Sangsan.
- Vanindananda, Ng. (1993). The Characteristic of Buddhism and Behavioral Sciences of Parents Relating to Parenting. *Research Report No. 50*. Bangkok : Institute of Behavioral Sciences Srinakharinwirot University.
- Suvannapun, P. (1994). *Family and School Factors Relating to Buddhism of Students in Community with Different Levels of Development*. Graduate School : National Institute of Development Administration.